

PUHEENJOHTAJAN AVAUSPUHEENVUORO KEPAN KEVÄTKOKOUKSESSA 26.4.2013

Suomen hallitus päätti huhtikuun 2013 alun kehysriihessään 29 miljoonan euron lisäleikkauksesta kehitysyhteistyövaroihin vuodelle 2015 sekä 30,5 miljoonan euron ja 32 miljoonan euron leikkauksista vuosille 2016 ja 2017. Yhteensä leikkaukset ovat 91,5 miljoonaa euroa. Vuodelta 2015 oli jo aiemmin päätetty leikata 30 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman tavoite saavuttaa YK:n suosittama 0,7% vuoteen 2015 mennessä on näin käytännössä kuopattu. Laihaa lohtua toi hallituksen päätös kanavoida päästöhuutokauppatulot kehitysyhteistyöhön ja ilmastotalkoisiin tämän hallituskauden ajaksi. Alkujaan oletettiin, että päästöhuutokauppa voisi tuottaa noin 60-75 miljoonaa euroa vuosittain. Kun EU-parlamentti viime viikolla hylkäsi komission ehdotuksen, jossa päästöoikeuksien markkinoille tuontia haluttiin myöhäistää päästöoikeuksien hinnan nostamiseksi, päästökauppa tuskin auttaa edes tukkimaan leikkausten jättämää rahareikää. Suomi lähettää hyvin kyseenalaisen signaalin ulkomaailmaan aikana, jolloin kansainvälinen yhteisö valmistautuu neuvotteluihin YK:n uudesta kehityksen ohjelmasta vuodesta 2015 eteenpäin. 0,7%:lla on edelleen tärkeä poliittinen merkitys, vaikka kehitysyhteistyön laatuun ja sisältöön liittyvät kysymykset ovat yhtä tärkeitä. Myös laatu kärsii, kun varat supistuvat.

UM:n kehityspoliittinen johto vakuutti äskeisessä kumppanuusfoorumissa, että järjestörahoituksen osuus tulee nousemaan. Sen osuus kahdenvälisestä tuesta on ollut noin 13 prosenttia, ja osuus nousisi alustavien laskelmien mukaan 114 miljoonaan euroon vuonna 2014.

Kun avunantajamaat ovat joko leikanneet kehitysapuaan tai pysäyttäneet niiden nousukehityksen, katseet ovat entistä enemmän kohdistuneet uusiin, niin sanottuihin innovatiivisiin rahoituslähteisiin. Suomi otti viime vuoden syyskuun alussa vastaan kansainvälisen innovatiivisia kehitysrahoitusmalleja ajavan ryhmän (The Leading Group on Innovative Financing for Development) puheenjohtajuuden. UM:n toive on ollut, että puheenjohtajuus vahvistaisi Suomen roolia uusien kehitysrahoitusmallien luoja ja edistäjänä. Valitettavasti UM:n, kansalaisjärjestöjen ja jopa ministeri Urpilaisen yhteisvääntö ei riittänyt viemään Suomea EU:n transaktioveroa (pieni vero, joka peritään finanssimarkkinoiden tuotteiden, kuten osakkeiden tai johdannaisten myynnistä) suunnittelemaan työryhmään. Jonkinlaisena yleisen ilmapiirin puntarina voidaan pitää kuitenkin sitä, että vielä kymmenisen vuotta sitten haihatteluna pidetty Robin Hood - tai Tobinin vero sai aivan toisenlaisen kohtelun: sitä pidettiin varteenotettavana ja vakavana ideana.

UM:n hakuprosessi uusille kumppanuusjärjestöille on edelleen kesken. Toiseen vaiheeseen on päässyt kahdeksan järjestöä ja kehitysministeri Hautalan mukaan lukumääriä ei ole vielä lyöty lukkoon suuntaan tahi toiseen: on siis periaatteessa mahdollista, että kaikki kahdeksan uutta järjestöä hyväksytään vuodesta 2014 alkaen uusiksi kumppanuusjärjestöiksi. Kumppanuusjärjestöhaun taustalla on nähtävä pari merkittävää syytä: ministeriön henkilöresursseja on leikattu kovalla kädellä valtion tuloksellisuusohjelman vuoksi ja tämä pakottaa keskittämään rahanjakoa yhä suurempiin kokonaisuuksiin. OECD:n evaluaatio Suomen kehitysyhteistyöstä myös suositti, että Suomi keskittäisi kehitysapuaan ja pyrki eroon pirstaleisuudesta. Viime syksyn aikana keskustelu eri kehitysyhteistyötoimijoiden ja työmuotojen täydentävyydestä on jatkunut näihin päiviin asti. Kepalle on ollut tärkeää muistuttaa monimuotoisen kansalaisyhteiskunnan tärkeydestä. On syytä tuoda esille pienten,

PUHEENJOHTAJAN AVAUSPUHEENVUORO KEPAN KEVÄTKOKOUKSESSA 26.4.2013

vapaaehtoisvoimin toimivien ja hanketyötä tekevien järjestöjen arvo ja erityiset vahvuudet.

Toinen merkittävä tulos keskittämisestä ja työn priorisoinnista UM:ssä on aloite viestintä- ja globaalikasvatuksen sekä hankevalmistelumatka- ja konferenssimatkatukien hallinnoinnin siirtämisestä Kepaan. Perusteellisen järjestökentän keskustelun jälkeen Kepan syyskokouksessa 2012 päätettiin, että Kefa hyväksyy hallinnoinnin ottamisen tehtäväkseen. Kepan hallitus puolestaan päätti helmikuussa 2012 hallinnointimallista. Tällä hetkellä ministerin lopullista päätöstä asiassa odotetaan minä hetkenä hyvänsä, minkä jälkeen Kefa voi edetä hallinnoinnin rakentamisessa ja uuden hallinnointiyksikön työntekijöiden rekrytoinnissa mahdollisimman pian. Olennainen tavoite on, että näitä järjestöjen käytössä olevia rahoitusinstrumenttejä voidaan kehittää niin, että ne entistä paremmin tukevat järjestöjen toimintaa, sen laatua ja vastaavat entistä paremmin järjestöjen tarpeisiin. Järjestökoordinaattori Auli Starck kertoo tästä asiasta tarkemmin kokouksemme loppupuolella.

YK:n uuden, vuoden 2015 jälkeisen, kehitysohjelman valmistelu on käynnissä post-2015-prosessin nimellä. Kansallisia ja temaattisia konsultaatioita on käyty jo syksystä 2012 lähtien eri puolilla maailmaa. Myös UM on ollut asiassa aktiivinen, ja viimeisin keskustelutilaisuus oli aiemmin tällä viikolla. Sekä Kefa että Kehys ovat koonneet ja välittäneet kansalaisjärjestöjen näkemyksiä eteenpäin niin ulkoministeriöön kuin kansainvälisille järjestöfoorumeille. Järjestöjen palautteissa ovat korostuneet ihmisoikeuksien ja ihmisoikeusperustaisuuden huomioiminen, tavoitteiden asettaminen kaikille ja maakohtaisesti, kestävä kehityksen eli Rio-prosessin sekä vuosituhattavoitteen eli MDG-raiteen yhdistäminen tai ainakin samassa kv-kehikossa pitäminen, köyhyyden poistamisen säilyminen keskiössä, kehityksen mittariston uudistaminen ja muiden mittareiden tuominen BKT:n rinnalle sekä vähemmistöjen ja marginaalissa olevien äänen kuuluminen.

Kepan hallitus päätti maaliskuun alussa, että Kefa voi liittyä työ- ja elinkeino- sekä ulkoministeriön yhteiseen Team Finland -verkoston kehittämistyöryhmään kansalaisyhteiskunnan edustajana. Team Finland -hanke on lähtenyt hyvin yritysveloitetusti liikkeelle, kansalaisyhteiskunnan rooli on toistaiseksi ollut rajoittunut. Kepaa ja sen jäsenistöä edustaa Suomen World Visionin toiminnanjohtaja Tiina Saukko. Kepan hallitus päätti samalla, että Kepan mukanaoloa tässä ryhmässä tarkistetaan ensimmäisen vuoden jälkeen. Kefa edellyttää edustajalta Kepan yritys vastuulinjausten noudattamista ja esilläpitoa TF:ssä sekä säännöllistä raportointia hankkeesta.

Kepan ja Kehyksen puheenjohtajien kokouksessa nousi Team Finland -verkoston kohdalla esille kysymykset yritysten perustamien kansalaisjärjestöjen mahdollisesta tulemisesta kehitysyhteistyön rahoituksen piiriin. Nähtiin tärkeänä, että Kefa seuraa tilannetta sekä muistuttaa kehitysrahoituksen (ODA) kriteereistä, kuten ihmisoikeuksien huomioimisesta, köyhyyden vähentämisen tavoitteesta jne.

Kepan hallitus on asettanut toiminnalleen tavoitteita, joista yksi on sen tunnettuuden ja näkyvyyden lisääminen jäsenistön parissa. Sen perusteella hallituksen kokousten pöytäkirjat ja hallituksen jäsenten blogikirjoitukset ovat luettavissa Kepan verkkosivuilla.